

Filant Cultura

**Història del conjunt industrial del
Molí paperer, Can Basté i Tecla Sala**

**Col·lecció
recerques/RETRATS
11**

Filant Cultura

**Història del conjunt industrial del
Molí paperer, Can Basté i Tecla Sala**

**Natalia Piernas Gallego
Manuel Domínguez López
Carles Ferrer Sales
Josep M. Vilumara i Lamarca**

Producció: Laboratorinectar (ambar@periodistes.org)
Edició: **mecenix.com** ©
Correcció lingüística: Genís Pascual Vives
Disseny de la coberta: Creators
Impressió: ServicePoint
Fotografies de portada: foto superior autor desconegut, donació Isabel Flores.
Foto inferior autora Natalia Piernas.
Fotografia contraportada: autor desconegut, donació Emili Nebot.

© dels textos: Natalia Piernas, Manuel Domínguez, Carles Ferrer i Josep M. Vilumara

© d'aquesta edició:

Centre d'Estudis de l'Hospitalet
Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí)
08901 L'Hospitalet de Llobregat
Tel: 93 338 60 91
A-e: celh@celh.cat Web: www.celh.cat

Primera edició: abril de 2023

Primera reimpressió: maig de 2023

ISBN: 978-84-948236-8-8

Dipòsit legal: B 7560-2023

L'elaboració d'aquesta obra ha tingut la col·laboració de :

Biblioteques de L'H
Tecla Sala

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra ha de comptar amb l'autorització escrita dels titulars de la propietat intel·lectual, excepte en el que la llei preveu expressament al respecte. La infracció d'aquests drets pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (art. 270 i seg. del Codi penal). Tots els drets reservats.

RESUM

El conjunt fabril que avui és ocupat pel Centre Cultural Metropolità Tecla Sala, ubicat gairebé al centre de l'Hospitalet de Llobregat, al barri de Sant Josep, té una història de més de segle i mig. Els edificis que conservem, no tots els que hi eren, han estat sobretot un seguit d'indústries, on milers d'homes i, majoritàriament, dones han treballat i conviscut. Avui és un equipament cultural al servei de la població, que mereix conèixer el passat de l'espai del qual ara gaudeix.

Paraules clau: història, patrimoni cultural, indústria, tèxtil, fàbriques, treballadores, biblioteca, art.

RESUMEN

El conjunto fabril que hoy es ocupado por el Centro Cultural Metropolitano Tecla Sala, ubicado casi en el centro de l'Hospitalet de Llobregat, en el barrio de Sant Josep, tiene una historia de más de siglo y medio. Los edificios que conservamos, no todos los que había, han sido sobre todo, un conjunto de industrias, donde miles de hombres y, mayoritariamente, mujeres han trabajado y convivido. Hoy es un equipamiento cultural al servicio de la población, que merece conocer el pasado del espacio del que ahora disfruta.

Palabras clave: historia, patrimonio cultural, industria, textil, fábricas, trabajadoras, biblioteca, arte.

ABSTRACT

The manufacturing installations where the Centre Cultural Metropolità Tecla Sala is currently placed, near the city center of L'Hospitalet de Llobregat, in the neighborhood of Sant Josep, has a long-lasting history of more than a century and a half. The buildings that are preserved, although not all that once were, have been mainly factory ensembles where thousands of men, but mostly women, have worked and spent time together. Nowadays these installations are used as a cultural space at the service of citizens, which deserve to know the history of the place they now enjoy.

Keywords: history, cultural heritage, industry, textiles, factories, workers, library, art.

SUMARI

11	PRÒLEG, Gemma Isern i Espígol
13	Cronologia del conjunt industrial del Torrent Gornal: Molí paperer, Can Basté i Tecla Sala (1852-1979)
15	I. DEL MOLÍ PAPERER A CAN BASTÉ (Manuel Domínguez López)
15	L'Hospitalet en la segona meitat del segle XIX
19	L'aprofitament industrial del Canal de la Infanta
22	La instal·lació del Molí paperer
23	Els primers anys del Molí paperer
25	Els darrers anys del Molí paperer
28	<i>Sucesores de D. Andrés Basté</i>
31	L'ampliació de Can Basté
32	L'edifici de Can Basté
35	L'arquitectura de maó vist
37	Claudi Duran i Ventosa: l'arquitecte de Can Basté
39	Pau Sans i Guitart: l'enginyer de Can Basté
41	L'evolució de Can Basté fins el 1900
42	El treball a Can Basté
44	Una conseqüència urbanística
45	Els publireportatges a la premsa
46	Les darreres passes de Can Basté
48	La Casa del Director
53	II. TECLA SALA EMPRESA TÈXTIL DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT (Natalia Piernas Gallego, Manuel Domínguez López)
53	L'Hospitalet 1913-1979
55	Biografia de Tecla Sala i Joan Riera

57	Tecla Sala adquireix la fàbrica de l'Hospitalet
59	El dibuix de 1916
60	Evolució econòmica fins 1939
62	Els censos obrers de 1923 i 1930
63	Evolució social de la fàbrica fins 1936
66	Una operació immobiliària que canvià el canal
68	El Casal Sant Jordi
69	Juliol de 1936
71	T. Sala empresa col·lectivitzada
73	L'empresa T. Sala en la primera postguerra
75	La secció esportiva
77	La conflictivitat social
78	L'empresa T. Sala als anys 40 i 50
81	El treball a la fàbrica
89	El reconeixement social de Tecla Sala i Miralpeix
90	L'empresa trampolí polític
93	Promocions immobiliàries de l'empresa
93	Evolució social de <i>T. Sala e Hijos</i> 1960-1975
95	Evolució econòmica (1960-1974)
97	El trasllat de <i>T. Sala e Hijos</i>
98	La breu etapa Gossipyum i el tancament definitiu
101	III. TECLA SALA EQUIPAMENT MUNICIPAL (Carles Ferrer Sales)
101	1979-2023. Introducció
101	Cinc etapes
102	1979-1983. Recuperació de patrimoni a la recerca d'una identitat
105	1983-1987. Un espai <i>ocupable</i> per a produccions culturals
108	1988-1996. Adquisició del recinte fabril i definició del model d'ús
114	1996-2000. Centre d'Art engegat. Biblioteca projectada
121	2000-2023. Centre Cultural Metropolità Tecla Sala: nova biblioteca central, Centre d'Art renovat i altres veïns de prestigi
127	Una bona aposta
129	IV. TECLA SALA I VILUMARA, DUES TRAJECTÒRIES PARAL·LELES (Josep Maria Vilumara i Lamarca)
129	Tecla Sala i Vilumara, procés com a patrimoni industrial
141	Roda de Ter a finals del segle XIX i principis del XX

144	Procés familiar de la filatura Masvidal a Tecla Sala
145	El matrimoni Tecla Sala i Joan Riera a Barcelona, Roda i l'Hospitalet
146	La senyora Tecla Sala, vídua
151	La Blava i la Fundació Miquel Martí i Pol
153	Tecla Sala i Eulàlia Escuder, emprenedores
155	BIBLIOGRAFIA
161	ARXIVS CONSULTATS
163	AGRAÏMENTS

SI VOLEU ADQUIRIR ALGUN EXEMPLAR D'AQUESTA PUBLICACIÓ DIRIGIU-VOS AL CORREU ELECTRÒNIC DEL CENTRE D'ESTUDIS DE L'HOSPITALET: celh@celh.cat

MOLTES GRÀCIES!

